

Kuulemistilaisuudessa 23.11.2009 esitetyt näkökohdat

Näyttötutkintojärjestelmä ja tutkintotoimikunnat

Kuulemistilaisuudessa 23.11.2009 otettiin aktiivisesti kantaa tutkintotoimikuntajärjestelmän kehittämiseen liittyviin selvityshenkilöiden ehdotuksiin. Käytetyissä puheenvuoroissa tutkintotoimikuntien työelämälähtöisyyttä ja kolmikantaperiaatetta pidettiin tärkeänä lähtökohtana. Tutkintotoimikuntien toimintatapaan otettiin kantaa useassa puheenvuorossa. Erityisesti korostettiin, että tutkintotoimikuntien rutiininomaista työtä tulisi vähentää. Tarvittaessa sitä olisi siirrettävä tutkintotoimikunnan ulkopuoliselle taholle, esimerkiksi Opetushallituksen hoidettavaksi. Opetushallitukselta odotettiin nimettyä yhteyshenkilöä kuhunkin tutkintotoimikuntaan, osallistumista tutkintotoimikuntien kokouksiin sekä perehdyttämistä tutkintotoimikuntatyöhön.

Tutkintotoimikuntien työmäärää pidettiin kohtuuttoman suurena ja tutkintotoimikuntatyöstä saatavaa korvausta riittämättömänä. Lisäksi todettiin, että korvausten tulisi olla samansuuruisia riippumatta siitä, hoidetaanko kokous sähköisesti vai perinteisesti. Puheenvuorojen käyttäjät pitivät tärkeänä sen määrittelemistä, mikä on tutkintotoimikuntien ydintehtävä. Puheenvuoroissa ehdotettiin, että tutkintotoimikunnat keskittyisivät laadunhallintaan. Lisäksi korostettiin tutkintotoimikuntien tuomaa ammatinhallinnan näkökulmaa.

Puheenvuoroissa korostettiin, että alat ovat erilaisia. Näin ollen tutkintotoimikuntien toimintatavat eivät voi olla täysin yhteneviä, vaan niissä on jatkossakin voitava olla alakohtaisia eroja. Toisaalta toivottiin myös entistä enemmän yhtenäisiä käytäntöjä. Tutkintotoimikuntajärjestelmän uudistamiselta odotetaan selkeyttä. Tutkintotoimikuntajärjestelmää tulisi kehittää yksinkertaisempaan suuntaan. Myös aikaisemmat tutkintotoimikuntatyöhön ja sen kehittämiseen liittyneet selvitykset tulisi ottaa huomioon järjestelmää kehitettäessä. Tutkintomaksujen korottamista ei kannatettu.

Puheenvuoroissa esitettiin että, jos järjestämisedellytysten arviointi tulee pakolliseksi, arvioijaksi ei sovi Opetushallitus, vaan arvioivan tahon pitäisi olla aidosti ulkopuolinen. Muutamissa puheenvuorossa katsottiin, että järjestämisedellytysten ulkopuolinen arviointi kaventaa tutkintotoimikunnan päätäntävaltaa ja vaarantaa kolmikannan toteutumisen. Toisaalta osa kantaa ottaneista katsoi, että järjestämisedellytysten ulkopuolinen arviointi parantaa tutkinnon järjestämisen laatua ja tukee/vähentää tutkintotoimikuntien työtä.

Kannanotoissa esitettiin yksimielisesti, että tutkintotoimikunnan jäsenten toimikautta ei tulisi rajoittaa. Tutkintotoimikuntatyöhön sitoutuneita jäseniä on usein muutoinkin vaikea löytää. Tutkintotoimikuntien uudelleennimittämisvaiheissa tulisi huolehtia siitä, että osaamista ei katoa. Yleensäkin tiedottamista, viestintää ja tutkintotoimikunnan jäsenten kouluttamista toivottiin tehostettavan.

Lisäksi puheenvuoroissa todettiin, että näyttötutkintojärjestelmän sisälle on syntynyt ns. konsulttikouluttajien rypäs. Tämä on johtanut tutkintotilaisuuksien järjestämisen ja tutkintosuoritusten arvioinnin ketjutukseen, koska tutkinnon ja koulutuksen järjestäjät tekevät

alihankintasopimuksia. Eräässä kannanotossa tuotiin esiin huoli pienten yritysten ja niiden työntekijöiden osallistumismahdollisuuksien riittävästä huomioimisesta näyttötutkinto- ja tutkintotoimikuntajärjestelmässä. Useassa puheenvuorossa korostettiin, että ammatillinen perustutkinto on voitava suorittaa tulevaisuudessakin kahdella eri tavalla.

Tutkintosuoritusten arvioijien hankkiminen ja arviointiosaaminen

Kuulemistilaisuudessa ei otettu juurikaan kantaa tutkintosuoritusten arvioijien rekrytointia ja arviointiosaamisen kehittämistä koskeneisiin selvityshenkilöiden ehdotuksiin. Käytetyissä puheenvuoroissa korostui kuitenkin selkeästi, että arvioijien saatavuus ja osaaminen ovat näyttötutkintojärjestelmän kannalta keskeisiä asioita. Laadukasta arviointia pidetään koko näyttötutkintojärjestelmän tukijalkana.

Puheenvuoroissa esitettiin mm arvioijapankin perustamista. Opetushallitukselta odotettiin arvioijakoulutusta. Toisaalta korostettiin, että arvioijien perehdytyksen tulisi tapahtua työpaikoilla ja olla selkeästi lyhytkestoisempaa kuin esim. näyttötutkintomestarikoulutus ja että arvioijien koulutus kuuluu nimenomaan tutkinnon järjestäjien vastuulle. Arvioijien osaamisessa ja sen kehittämisessä pääpainon tulisi olla ammattiosaamisen hallinnassa ja vasta sen jälkeen tutkintojärjestelmän tuntemisessa. Toisaalta tuotiin esiin myös pedagogisen osaamisen tärkeys. Arvioijien sitoutuminen arviointityöhön tulee puheenvuoron käyttäneiden mukaan varmistaa etukäteen. Kolmikantaisuuden toteutuminen arvioinnissa on joissakin tapauksissa haastavaa. Jos tutkintotoimikuntia yhdistetään, niin järjestelmä muuttuu entistä haavoittuvammaksi.